

NOVA PRAVDA

GLASILO NARODNEGA DELAVSTVA

Izhaja vsak četrtek. Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva
bista 22, telef. št. 46-18. — Uprava: Knafljeva ulica 5,
telef. št. 31-22

Delavska izdaja
„DOMOVINE“

Naročnina celoletno Din 44.—, polletno 22.—, Račun
Poštne hranilnice — podružnica Ljubljana, št. 17.751,

Kdo ima pravico?

»Delavska Pravica«, glasilo Jugoslovanske strokovne zveze in »Slovenski Delavec« glasilo Zveze združenih delavcev sta v številnih pretečenih tednih složno in kot dogovorjeno istočasno in z enakimi mislimi objavila svoje pripombe k pismu, ki ga je Narodna strokovna zveza pred časom poslala nekaterim podjetjem s predlogom za sklenitev kolektivnih pogodb. To naše pismo, ki je bilo seveda naslovljeno na podjetja, je prišlo v roke zaupnikom omenjenih dveh organizacij. Pismo so menda celo na nekem zborovanju v Kamniku prečitali. Nevolja obeh glasil se tiče zlasti naših pism na trdki »Titan« v Kamniku in tovarno »Kovino« v Mariboru. Nas veseli, da je to pisno prišlo v roke omenjenih organizacij, da imamo na ta način v rokah važne dokaze, kako prisrčne in tesne stike gojita ti dve organizaciji s podjetji. Za nas je ta dokaz za to važen, ker bi Narodni strokovni zvezi v podobnem složaju gotovo očitali, da je ona podjetniška organizacija.

Glasili pravita, da je naše pismo zelo zanimivo. Zanimivost vidita ti dve organizaciji v tem, ker smo si upali predlagati sklenitev kolektivnih pogodb pri podjetjih v takih krajih, v katerih nimamo svojih podružnic, vendar pa je delavstvo teh podjetij delno organizirano tudi v naših sosednjih podružnicah. To se pravi, da ima naša organizacija polno pravico, se zanimati za ureditev delovnega razmerja v teh podjetjih, pa četudi bi imela v podjetjih včlanjenega samo enega delavca. Obe krščanski delavski organizaciji sta mnenja, da Narodno strokovna zveza s svojo voljo in vplivom ne sme segati v podjetja, v katerih imata monopolno pravico onidve. »Slovenski delavec« celo pravi, da tako prizadevanje naše organizacije pomeni klečeplazenje. S takimi pojmi se mi gotovo ne moremo strinjati. Zahtevamo zase popolno akcijsko svobodo in najmanj enakovrednost in enakopravnost z drugimi strokovnimi organizacijami, pa čeprav je ena ali druga sestavni del vladajoče politične stranke. Mi vemo, da je slovensko delavstvo po svoji miselni razpoloženi mnogo bližje našim idejam in nazorom kot pa drugim. Da se to ne more javno tako izraziti manifestirati, je več vzrokov. Narodna strokovna zveza ni bila nikdar konjunkturistična niti spekulativna delavska organizacija, najmanj pa je svojo moč naslanjala na kako politično jebrobstvo. Tudi Zveza združenih delavcev naj nam naših misli ne zameri, ako pravimo, da mora tudi ona, ako hoče svoj sedanji vpliv in sedanjo svojo moč upravičiti, najprej delavstvo zase organizirati in dobiti njegovo vsestransko zaupanje. Znano je, da ZZZ tega vsestranskega zaupanja nima, zato gotovo tudi zanjo veljajo besede, »da se ne sme kar tako zviška brez vednosti delavstva samega sebe vsiljevati nekemu, ki za njega ne mara«. NSZ ima vso moralno in stvarno legitimacijo, da ima v vsakem podjetju svojo besedo, vsaj tako utemeljeno, kot ima ZZZ utemeljeno svojo absolutno besedo v Delavski zbornici in v drugih delavskih ustanovah. Zelo neokusno je, ako zlasti »Slovenski delavec« deli drugim lekcijo za stvari, proti katerim sam dnevno grdo greši. Naj nihče,

Stiska tekstilnega delavstva

Stalno prihajajo poročila, da se vrše velike redukcije delavstva v tekstilni industriji. Deloma so bili delavci že odpušteni, deloma so v odpovednem stanju, ali se jim pa s strani podjetij napoveduje odpust.

Po statistiki bolniškega zavarovanja je bilo koncem leta 1940 v tekstilni industriji zaposlenih 16.250 delavcev. Tekom leta 1940 se je število delavstva v tekstilni industriji zmanjšalo za 807. Vendar se redukcije tekom leta 1940 še niso čutile tako, kot je to slučaj letošnje leto.

Znano je, da se je tekstilna industrija ves zadnji čas zelo prizadevala, da dobi na različnih tržiščih toliko surovin, kolikor jih potrebuje za neskrčeno obratovanje. Znano je pa tudi, da se dosedaj tekstilni industriji ni posrečilo, da bi dobila toliko surovin, kolikor jih za nemoteno obratovanje potrebuje. Upravičena je celo bojazen, da industrija ne bo dobila niti one količine surovin, ki jih je že na raznih tržiščih kupila.

Računati moramo z dejstvom, da tekstilna industrija ne bo dobila toliko surovin, da bi obratovala v takem obsegu kot dosedaj. Zato je gotovo, da se bodo redukcije delavstva vršile naprej.

Delavstvo tekstilne industrije je v velikih skrbeh, kako se bo preživljalo, če izgubi zaslužek. Neobhodno potrebno je, da se prično vsi merodajni činitelji kar najbolj zanimati za usodo tekstilnih delavcev. Ni dovolj, da tekstilne delavce zaradi težkega položaja, v katerega so prišli, samo pomilujemo, potrebno je tudi, da za tekstilno delavstvo vse storimo, da ga obvarujemo najhujšega pomanjkanja. To je že res, da bodo reducirani tekstilni delavci nekaj časa uživali podpore Javnih borz dela. Vendar so pa te podpore kratkotrajne in samo odpomoč za nekaj tednov. Tekstilno delavstvo je bilo tako slabo plačano, da nima prav nobenih prihrankov za hude čase, ki se s tako brzimi koraki približujejo. Že tedni, ko bo tekstilno delavstvo živelo samo od podpor, ki bodo znatno nižje od dosedanjih zaslužkov, bodo strašni. Tembolj, ker draginja stalno narašča in je že se-

daj moralo delavstvo živeti na kredit, če ga je le dobilo.

Zaradi izjemnih razmer, v katerih živimo, ne bo tekstilnemu delavstvu tako lahko pomagati. Marsikaj bi se pa vendarle lahko ukrenilo v korist tekstilnega delavstva, če bo dovolj razumevanja in dobre volje tam, kjer se delavstvu lahko pomaga.

Najprej je dolžnost Javnih borz dela, da zvišajo podpore za brezposelno tekstilno delavstvo. To Javnim borzom dela ne bo pretežko, ker imajo dovolj denarnih sredstev zbranih. V teh izjemnih časih ni potrebno, da kupujejo Javne borze dela nepremičnine in investirajo denarna sredstva, ki so bila prvenstveno zbrana za brezposelne delavce. V kolikor bi Javne borze dela ne imele dovolj na razpolago, bi moral priskočiti na pomoč banovinski bednostni sklad, ki naj bi bil tudi predvsem na razpolago brezposelnim delavcem.

Nadalje bi se moralo že sedaj skrbeti, da se za reducirane tekstilne delavce dobi nova zaposlitev. Nekatere industrije žive v dobri konjunkturi. Te industrije bi morale predvsem na novo sprejemati na delo odpuščene tekstilne delavce, ne pa da zvišujejo svojo obratno posadko z delavci, ki komaj vstopajo na delo v industriji. Paziti bi se moralo, da se v tekstilni industriji pri redukcijah upošteva socialni položaj delavcev. Končno bi se morali dosledno varovati glede zaposlitve domači delavci pred tujimi, katerih je še vedno precej zaposlenih v tekstilni industriji.

Pod vodstvom banske uprave naj bi se ustanovil posebni akcijski odbor, ki bi skrbel za usodo reduciranih delavcev. V akcijskem odboru naj bi bili poleg zastopnikov Javnih borz dela, Delavske zbornice tudi zastopniki delodajalcev in delavskih strokovnih organizacij. Akcijski odbor bi moral izdelati podrobne predloge, kako se naj pomaga tekstilnemu delavstvu. Seveda bi pa moral imeti akcijski odbor vsa pooblastila in sredstva na razpolago, da bi res lahko izvedel svoje sklepe.

Organizacija delovnega trga

Na Hrvaškem se pripravlja uredba, s katero bi se na novo reguliralo odpušcanje in zaposlevanje delavstva.

Tudi pri nas v Sloveniji bi se moralo temu važnemu vprašanju posvetiti vso pažnjo. Kar tako na prosto odložitve nebi smelo biti več prepuščeno delodajalcem, da čez noč odpuščajo iz svojih obratov cele skupine delavcev, ne meneč se pri tem, kako bodo potem ti delavci živeli. Javna pomoč je hitro izčrpana in delavec ostane brez podpore in zapo-

ki hoče govoriti o protialkoholni borbi, ne deli drugim vode, sam pa pije vino. Tako početje je gotovo nemoralno.

Čas sam bo potrdil utemeljenost našega pokreta in čas sam bo dal našemu pokretu tak razmah kot ga njegov socialni in narodni program zasluži, in čas zahteva.

slitve z družino vred na cesti. Prav ti delavci so potem jedro, okrog katerega se zbira nezadovoljnost, ki ima lahko usodne posledice za socialni mir, ki smo ga v današnjih časih tako potrebni.

O vseh odpustih delavstva bi se moralo voditi najstrožjo evidenco. Podjetnik brez tehtne utemeljitve ne bi smel odpustiti večje skupine delavstva. Odpust delavstva bi moral napram oblasti temeljito opravičiti. Če bi oblast spoznala, da odpusti niso upravičeni, bi se moralo podjetnika prisiliti, da še nadalje zaposluje delavce. Tudi se ne bi smelo dopustiti, da podjetnik (kar se mnogokrat dogaja) odpušča predvsem starejše delavstvo in ga nadomešča z mlajšimi delovnimi močmi. Vsako podjetje bi moralo biti obvezano, da zaposluje gotov odstotek starejšega delavstva in naj potem njegova

storitev tudi ne bo tako velika, kot od mlajšega delavstva. Starejše delavstvo je v podjetjih pustilo vse svoje moči in dolžnost podjetnikov je, da se za dobiček, ki ga je imelo od starejšega delavstva oddolži na ta način, da ga še naprej zaposluje in da ga ne meče v bedo iz katere ni izhoda.

Če so se pa že morali skritic posamezni obrati in če se je že moralo odpustiti večje število delavstva, potem bi bila dolžnost javnih borz dela, da skrbijo zato, kako se bo odpusteno delavstvo za naprej zaposlilo. Po-

Eksistenčni minimum delavca

Po podatkih revije »Indeks«, ki izhaja v Zagrebu in jo izdaja A. Benko - Grado je znašal eksistenčni minimum avgusta 1939 za neoženjenega delavca 694.76 din, januarja 1940 pa 1046.32 in je februarja 1941 narasel na 1053.56 din. Za delavsko družino štirih članov je znašal eksistenčni minimum avgusta 1940 1775.31 din, januarja 1941 din 2721.26 in februarja 1941 2765.29. Življenjski stroški so narasli od avgusta 1939 do februarja 1941 za 55.8%. Za obleko in obutev so življenjski stroški narasli za 86.4%, za prehrano za 62.2% in za kurjavo in razsvetljavo za 32.9%.

Zelo velik je odstotek onega delavstva, ki že avgusta leta 1940 ni imelo mesečnega zasluzka, kot ga predvideva Benkov indeks za eksistenčni minimum. Prav te delavce je porast druginje najbolj zadal. Že leta 1940 niso mogli živeti, kako naj žive danes, ko so živila dražja za preko 60%, obleka in obutev pa celo za preko 80%. Kaj pomaga, če delodajalci zvišujejo mezde za nekaj dinarjev, ko se je pa druginja tako silno zvišala.

Cene večine življenjskih potrebščin so pod nadzorstvom in se ne smejo povišati, če jih niso odobrili kontrolni uradi za cene. Prav

slovanje javnih borz dela ne sme biti že s tem izpolnjeno in zaključeno, da odpuščenim delavcem nakloni za nekaj tednov podporo, ali da čaka na slučajno priliko, da brezposelni delavci zopet dobe zaposlitev. S podporo vseh javnih činiteljev, od države do banovin in občin, bi morale javne borze dela preskrbeti zaposlitev in to bodisi z javnimi deli, ali pa z prisilnimi nakazili za delo v podjetjih, ki so gospodarsko še sposobna zaposliti gotovo število delavstva.

tako so pod nadzorstvom cene raznih industrijskih predmetov. Vidimo pa, da se zaradi kontrole cen še ni zajezilo druginje in da so cene na trgu dnevno višje. Kdorkoli je danes v položaju, da prodaja, gotovo tudi veliko zasluži.

Zanimivo je, da industrije, ki izdelujejo predmete, katerih cene so pod oblastveno kontrolo, zadnji čas pri vsakih mezdah gibanjih poudarjajo, da toliko časa ne morejo povišati mezd, dokler ne potrdi oblast novih zvišanih cen. Tako so dobili delodajalci zopet pripraven izgovor, da ne povišajo mezd. Pri tem pa zamolčujejo dejstvo, da bi že na podlagi starih prodajnih cen lahko delavstvu zvišali mezde. Da bo podobnih delodajalskih izgovorov konec, bi bilo zelo umestno, če bi se obenem z regulacijo minimalnih mezd cen, določile vedno tudi mezde, ki jih morajo delodajalci v okviru dovoljenih cen izplačevati delavstvu. Kajti ne sme se dogajati, da si industrija zboljša cene enkrat zato, da doseže še večje dobičke, drugič pa zato, da del izkupička od višjih cen milostno pokloni delavstvu, drugi del si pa pridržijo zase za zopetno zvišanje dobička.

Nekaj statistike

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani (OUZD) nam je poslal izkaz statističnih podatkov za leto 1940. Konec leta 1940 je imel OUZD povprečno 104.408 članov. Od svojega postanka OUZD še ni imel toliko članov. Pri tem pa še niso všteti delavci (katerih je okrog 4000), ki so zaposleni na račun banovinskega bednostnega fonda in še pri nekaterih drugih delih. Največ delavcev ima zaposlenih tekstilna industrija (16.250), za njo pa gospodinjstva, ki zaposlujejo 9.646 hišne služinčadi. Preko 5000 delavcev zaposlujejo: industrija kamenja in zemlje, kovinska industrija, gozdno-žagarska industrija, oblačilna industrija, gradnja cest, železnice in vodnih zgradb in visoke gradnje. Od zavarovanega članstva je bilo 34.58% žensk.

V svrhu odmere zavarovalnih prispevkov in podpor se zavarovanci OUZD uvrščajo v mezdne razrede z ozirom na višino faktilnega zasluzka delavcev v gotovini in naravi.

Tozadevna statistika prikazuje torej strukturo zavarovanega delavstva po višini plač. Meseca januarja je znašala povprečna zavarovana mezda zavarovanega delavstva 25.07 din, septembra pa 29.30 din. Do septembra 1940 je znašala najvišja zavarovana mezda pri OUZD 48 din, po tem terminu pa 80 din, ker se je lestvica mezdnih razredov zaradi porasta druginje spremenila. Zaradi spremembe lestvice mezdnih razredov se je povprečna zavarovana mezda dvignila konec decembra na 34.55 din. Povprečna zavarovana mezda se torej za 40% ni dvignila zaradi splošnega povišanja mezd, ampak zaradi zvišane lestvice. Na splošno lahko rečemo, da delavstvo na račun porasta druginje ni dobilo plač, ki bi jih moralo dobiti, da bi imelo vsaj one prejemke, ko druginja še ni bila tako velika. Zopet zgovoren dokaz, da je delavstvo upravičeno trditi, da odstotek povišanja mezd še zdavnaj ne zadošča in da je danes življenje delavstva težje, kot kdaj koli prej.

Celokupna zavarovana mezda je znašala v letu 1940 945 milijonov din in bo leta 1941 gotovo prekorabila eno milijardo din. Celokupna zavarovana mezda predstavlja tako zvano delovno rento, ki je poleg zemljiške in kapitalne rente najvažnejši produkcijski faktor politične ekonomije. Višina celokupne zavarovane mezde dokazuje veliko važnost socialne ustanove, kot je naš OUZD.

Glavna naloga OUZD je vzdrževati obbolele člane. Stalno vzdržuje OUZD že blizu 3000 bolnih in delanezmožnih članov. Vkljub povečanju aktivnih članov je stalež bolnikov padel lanske leto za 155 bolnikov, kar pomeni, da so se zdravstvene razmere zavarovanega delavstva v minulem letu v splošnem zboljšale — ali pa je bil OUZD pri presoji bolni strožji, kot prejšnja leta.

Domžale

V nedeljo, dne 16. t. m. bo ob 15. uri popoldne v gostilni Borštner Angele v Jaršah sestanek delavcev iz Domžal in tamkajšnje okolice. Na tem sestanku bo govoril predstavnik NSZ iz Ljubljane.

Vabimo vse delavstvo, da se v kar največjem številu udeleži tega sestanka, ki bo manifestacija narodne miselnosti v našem kraju.

KOSTANJEVICA. (Smrtna kosa). Te dni je preminil g. Josip Kodrič. Rajniki je spadal med tiste redke kremenjake našega podeželja, ki kljub težkočam vztrajajo na začrtani poti do zadnega. V tem duhu je vzgojil tudi svojo družino. Kodrič je bil dolga leta član občinske uprave in nekaj let tudi župan. Kot Sokol je dal društvu na razpolago svoje prostore, kjer so se vršile javne prireditve. Zaradi nastalih razmer se je bil sicer zadna leta odtegnil javnemu udeleževanju, ostal pa je do groba zvest narodno-napredni misli. Pogreb je najlepše pričal, kako visoko ga je cenila javnost. Časten mu spomin, preostalim naše sožalje.

Iz naših delavskih krajev

Jesenice-Javornik

Zveza narodnih žena in deklet na Jesenicah je polagala na letošnjem občnem zboru v četrtek, dne 6. t. m. svoje račune. Na dobro obiskanem občnem zboru so podale poročila predsednica Zupanova, tajnica Lajnerjeva, prosvetarka Tratnikova, blagajničarka Pristova in za nadzorstvo Picajeva. Zveza je včlanjena v Jugoslovanski ženski zvezi v Ljubljani ter je z njo v stalnih stikih. Med letom kakor vedno je bilo zlasti učinkovito delovanje za pomoč revnim družinam, ki so bile kljub vsem sedanjim težkočam znatno obdarovane posebno ob »materinskem dnevu« in o božičnih praznikih. Zveza sodeluje tudi v krajevni odboru »Unije za zaščito dece« in v odboru »Zimske pomoči« na Jesenicah. Zveza polaga veliko važnost za povišanje splošne vzgoje ženstva in je bilo v tekočem letu več predavanj zdravstvenih vzgojne in znanstvene vsebine. Zveza je priredila tudi dva mladinska koncerta, več sestankov, vsak četrtek v tednu pa daje pojasnila o splošnih dnevnih vprašanjih. Društvo je navezано po večini na prispevke članarine in je le malo dobrotnikov in ustanov, ki bi društvo gmotno podpirali. V zvezi so včlanjene po večini le delavske žene in dekleta in je prav zato najbolj delavno društvo na teritoriju Jesenic - Javornika. Na zboru je bila izrečena posebna zahvala vsem, ki so na kateri koli način to humanitarno in kulturno društveno delo podpirali; posebna zahvala pa je bila izrečena Narodni strokovni zvezi za vsestransko pomoč. Celotnemu odboru je bila od strani članic soglasno izrečena zaslužena pohvala.

Za bodoče leto je odbor spopolnjen še s nekaterimi novimi članicami. Nadel si je nalo, izrabiti vsako priliko za uresničenje postavitev tako prepotrebnega dečjega doma in gimnazije na Jesenicah. Mi samo želimo, da bi novi odbor našel tudi v tem letu popolno razumevanje pri vseh merodajnih činiteljih, da to plemenito delo društva po dolžnosti podpirajo.

Črnomelj

Dolenjski popotnik

Moj tovariš iz Črnomlja me je povabil pred kratkim na kosilo. Temu vabilu posebno v kritičnem času sem se takoj odzval. Tu sva izmenjala nekatere misli in mi je med drugim sporočil, kako je vesel, da smo dobili v mesecu marcju zelene krušne nakaznice, kajti v mesecu marcju raste že regrat, trava, solata in tako bomo vse karte, ki nam bodo ostale, posejali v to zelenjavo, da nam da Bog obilo sreče in zelenega pridelka. Prijatelj sem pripomnil, da smo morali marsikatero živilsko izkaznico, prejeta v februarju, oddati v spominsko knjigo.

V Črnomlju in Vinici so se že pripravljali na prvo slavnostno vožnjo na novi progji, vsaj tako sem slišal nekoč, ko sem potoval po teh krajih. Na tem kosilu pa sem izvedel, da slavnostna prva vožnja po novi progji odpade, ker ni potrebna niti železnica, niti vožnja. Hotelir se pri tem razgovoru nekoliko namuzne, rekoč, da s temi kartami ne morejo graditi delavci proge, ker želedec takih živilskih kart ne prenese. Mi pa pravimo, da je železnica nujno potrebna, kar so ljudje uvideli od Vinice do Vrbovskega, kjer se z delom proge stalno nadaljuje.

Pa menda ni vzrok ukinitve dela zopet nesrečna zelena živilska karta?

Živež je drugače v Črnomlju zelo poceni. Ker sem bil s ceno prav zadovoljen, me je moj prijatelj ljubezljivo pogledal in dal razumeti, da imajo v Belokrajini kavalirje in ne hotelirje. Ko zvem, da ima g. hotelir na desnem kazalcu črva, sem mu za slovo desnico nalašč tako stisnil, da sem zdrobil črva in tako rešil prijaznega hotelirja neprijetnega občutka na desni roki.

Nato sem potoval dalje proti Semiču.

Politični pregled

V zvezi z razburljivimi vestmi, ki jih razni tuji viri širijo o našem zdajšnjem zunanje-političnem položaju, sta predsednik vlade Dragiša Cvetković in podpredsednik dr. Maček sprejela novinarje in jim dala krajšo izjavo, ki pravi:

»Naši pristojni činitelji budno in skrbno spremljajo zdajšnje dogodke ter jih pravilno ocenjujejo. Pri odločanju o teh dogodkih imajo vedno pred očmi naše najvišje narodne in državne koristi: neodvisnost države in njeno ozemeljsko nedotakljivost.«

Vse prestolniško časopisje prinaša to pomirjevalno izjavo z velikim poudarkom. — Iz Berlina poročajo: Na vprašanje nekega tuje- ga novinarja glede odnošajev med Nemčijo in Jugoslavijo, je uradni zastopnik nemškega zunanjega ministrstva odgovoril, da odličnim državnim odnošajem z Jugoslavijo ne bi mogli ničesar dodati.

Ravnatelj beograjskega dnevnika »Vreme- na« dr. Danilo Gregorič piše o zunanji poli- tiki Jugoslavije in pravi med drugim:

Politika Jugoslavije je s svojo daljno- vidnostjo dosegla, da je ostala naša država v najhujši vojni vseh časov ze- lenica miru.

Ta politika ima za osnovo dvoje postavk: so- delovanje s sosedi in istočasno odločna ob- ramba vseh tistih osnovnih načel, na katerih je zidana naša država. Mir, svoboda, neod- visnost in državno celotnost Jugoslavija edi- no lahko uresniči v sodelovanju s tistimi si- lami, ki so s svojo doseženo politiko do Ju- goslavije pokazale, da spoštujejo naš narod in njegove koristi. Jugoslavija lahko s pol- nim zaupanjem gleda v svojo bodočnost.

Italijanska lista »Giornale d'Italia« in »Piccolo« ocenjujeta nedavno izjavo pred- sednika in podpredsednika jugoslovenske vlade. »Giornale d'Italia« piše med drugim tole:

»Znano je, da tako Rim kakor Ber- lin ne nameravata vplivati na zadrž- nje Beograda.

V resnici sta bila Dragiša Cvetković in Cin- car-Marković v Berghofu na sestanku z nemškimi državniki izključno na pobudo Ju- goslavije. Zato so bili vsi razburljivi glasovi nesmiselni. Teden dni po vkorakanju nem- ških čet v Bolgarijo lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da pri tem niso nastale nikake osnovne spremembe v usmerjenosti balkan- skih držav.

Dne 10. t. m. zvečer je bil

v ameriškem senatu sprejet Rooseveltov zakonski predlog o neomejeni po- moči Angliji in vsem napadenim de- mokratskim državam.

Za sprejem zakona je glasovalo 60 senator-jev, proti njemu pa 31. Razmerje po strankah je bilo takole: Od demokratov, torej prista- šev Rooseveltove stranke je glasovalo za za- kon 49, proti pa 13, od republikanske stranke je glasovalo za zakon 10, proti njemu pa 17 senatorjev. Od neodvisnih senatorjev je eden glasoval za zakon, drugi pa proti njemu. Izpreminjalni predlogi so bili vsi odklo- njeni. Iz Washingtona javljajo, da bodo prve pošiljke orožja in municije v Anglijo odprav- ljene že ob koncu tedna. Prepeljane bodo velikanske zaloge vojnega materiala, ki že čaka v skladiščih. Istočasno pa bodo prišla nova angleška naročila, za katera bo Roose-velt zahteval znesek treh milijard dolarjev (240 milijard dinarjev).

Te dni je po nemški vesti kancelar Hitler po svojem zastopniku izročil predsedniku turške vlade Izmetu Ineniju spomenico, na- našajočo se na vkorakanje nemških čet v Bolgarijo. Kakor poročajo iz Berlina, je v spomenici zagotovilo, da

Nemčija nima nobenih zahrbtnih na- menov ne proti Bolgariji, ne proti Ju- goslaviji in tudi ne proti Turčiji.

Po nemški zatrditvi vkorakanje nemških čet v Bolgarijo ne pomeni kršitve bolgarske ne- odvisnosti in tudi ne predstavlja nevarnosti za balkanske narode, temveč je le obrambne- ga značaja. Balkanski narodi ne smejo dopu- stiti, kakor pravi nemška vest, da bi bili za- peljani od kakršnih koli obljub. Za balkan- ske narode bi bilo zelo nevarno, če bi dovo- lili, da bi postali morebitne prednje straže velikih narodov v tem boju, kajti to ni boj malih, temveč boj velikih.

Iz Sofije poročajo, da je

angleški poslanik Rendell v spremstvu in osebjem poslaništva dne 10. t. m. dopoldne odpotoval v Turčijo.

Rendella je spremljal do meje ameriški po- slanik Earl. — United Press javlja: Na od- ločujočih mestih v Angliji izjavljajo, da bodo najbrž neposredno po povratku zuna- njega ministra Edena in generala Dilla spre- jeti odločilni sklepi glede na novi položaj v Sredozemlju. Pripominjajo, da je najno- vejši razvoj položaja na Balkanu v zvezi z nemškim prodiranjem take narave, da An- gliji ne dopušča več nadaljevanja njenega dozdašnjega delno nebržnega stališča glede križanja sil na balkanskem področju.

»Associated Press« poroča iz Carigrada, da

Rusija zbira svoje čete na jugu, zlasti ob turški meji.

To tolmačijo kot odgovor na zbiranje nem- ških čet v Rumuniji in Bolgariji. Isti vir po- roča, da je lepo število nemških letal pri- spelo na Dodekanez, kjer so zavzela vsa le- talska oporišča.

United Press poroča:

Turčija bi bila pripravljena vojskova- ti se izven svojih mej, če bi to skleni- la tudi katera druga ogrožena balkan- ska država.

drugače pa ne. Zaradi tega se je Turčija to- liko prizadevala za sklenitev balkanske obrambne zveze, ki naj bi preprečila vmeša- vanje vseh velesil ter obvarovala Balkan vojne, balkanskim državam pa ohranila svo- bodo.

Po časopisnih vesteh ni

Nemčiji nič znano o kakem posredo- vanju za mir med Grčijo in Italijo.

Tako so po vesteh listov izjavili v nemškem zunanjem ministrstvu in dostavili, da odno- šaji med Grčijo in Nemčijo tudi niso naj- boljši, ker se je Grčija postavila v službo angleških načrtov. Grška vlada najodločneje zanika trditve Mussolinijevega zaupnika Gayde, da je pristop Bolgarije v trojno zve- zo odgovor na nedavno izkrcanje angleških čet v Solunu. Vse vesti o kakem izkrcavanju angleške vojske na grških tleh so po grški uradni izjavi neresnične.

Associated Press poroča iz Aten, da je

grška vlada Turčiji poslala uradno vprašanje, ali bo Turčija držala voja- ško pogodbo iz leta 1933.,

po kateri je Turčija dolžna priti Grčiji na pomoč, če bi bila napadena. Ko je Italija na- padla Grčijo, Grki niso zahtevali, naj Tur- čija svoje dolžnosti izpolni. Pričakujejo pa, da bo to storila, če pride do nemškega na- stopa.

Nemški poročevalski urad javlja, da je bil

na mirovnem posvetu za ureditev spo- ra med Francosko Indokino in Siamom dosežen popoln sporazum.

Dogovor o miru je bil nato svečano podpisan v Tokiu. V vrstah politikov posebno po- udarjajo, da se je le izredno spretni japonski politiki posrečilo kočljivo vprašanje spo- ra med Indokino in Siamom dovesti do sreč- ne rešitve. Čeprav ni bilo mogoče ustredi vsem željam Siama, je vendar posvet v To- kiu ustvaril vse pogoje za razvoj bodočega velikega Siama.

Iz Aten poročajo, da že nekaj dni traja

močna grška ofenziva na albanskem bo- jišču.

Grške čete so iz dveh smeri prešle v silovit napad proti Tepeleniju. Čeprav so Italijani v zadnjem času zbrali na albanskem bojišču velike in odlično opremljene sile, se je ven- dar Grkom posrečilo doseči pomembne us- pehe. Italijani so se spočetka branili z veliko odločnostjo, nato pa je začel njihov upor po- puščati. Grški pritisk prihaja do izraza pred- vsem na planoti vzhodno od Trebešinske pla- nine, ki je že vsa v grških rokah. Grki so vzeli Italijanom že vrsto utrdb in jim priza- dejali znatne izgube. Po grških službenih poročilih je bilo v teh borbah ujeta precej Italijanov, med njimi en divizijski general in več štabnih oficirjev. Atenska agencija poroča, da so v nedeljo zjutraj Italijani pre- šli v protinapad, ki pa je bil krvavo odbit. 17. bataljon fašistične milice je bil v teh bor- bah uničen. Grki so se polastili velikanskih zalog italijanskih vojnih potrebščin. Po isti vesti se grška ofenziva dalje uspešno na- daljuje. V grški ofenzivi se udeležuje tudi angleško letalstvo, ki je med drugim obsula z bombami Drač.

Zadnje dni so nemška letala

spet močneje napadala London in ne- katera druga angleška mesta.

Letalski napad na London v noči na 10. t. m. je trajal do treh zjutraj in je imel velik obseg. V Londonu mislijo, da se je morda že pričela pričakovana poostrena pomladanska letalska vojna.

V zadnjem času

so nemška letala izvršila več napadov na angleški otok Malto.

Vseh napadov na Malto je bilo doslej izvr- šeno okoli 400.

Poročila iz Afrike pravijo,

da Angleži dalje napredujejo na ne- katerih afriških bojiščih.

Tako poroča Reuter, da se angleške in abe- sinske čete vneto udeležujejo od severozap- pada proti središču Abesinije. Dve najmoč- nejši skupini italijanskih čet se umikata od Gondara proti Adis Abebi. Italijanskim če- tam, ki se iz pokrajine Burije umikajo v smeri proti Adis Abebi, sledijo angleške če- te, ki so sedaj okoli 300 km oddaljene od Adis Abebe. Angleži so zaplenili precej voj- nega gradiva. Pri Kerenu se angleški obroč okoli posadke čedalje bolj zožuje. Angleške čete so med drugim zasedle križišče Kabre Dare, ki je 200 km v notranjosti Abesinije. Po vesteh iz Kaira je abesinski cesar Haile Selasi na ozemlju blizu Tanskega jezera raz- glasil svojo vlado nad Abesinijo.

Italijanska agencija Stefani pravi, da

se vojna med Italijo in Grčijo mora odločiti samo z orožjem.

Kar se je začelo s topovi, se mora tudi s topovi končati. Grčija bo morala nositi po- sledice, katere ji bo narekoval zmagovalec.

Budimpeštanski list »Pest« poroča iz Ber- lina, da so po tamkajšnjih vesteh

Angleži zbrali močne oddelke svojih čet ob sirijski meji.

V Berlinu računajo s tem, da bodo Angleži skušali v najkrajšem času zasedati Sirijo, ki je mandatno ozemlje Francije.

Gospodarstvo

Sejmi

17. marca: Podčetrtak, Frankolovo, Semič (v koledarjih je sejem zapisan na 15. mar- ca, a občina nam je poslala sporočilo, da bo sejem na ponedeljek pred sv. Jože- fom) Rečica ob Savinji, Mengeš, Škofja Loka, Trbovlje, Strigova, Št. Vid pri Lo- gatcu, Žužemberk, Središče (kramarski), Motnik;
18. marca: Krško, Begunje;
19. marca: Ljubno ob Savinji, Ptujška go- ra (kramarski), Sv. Barbara v Haložah (kramarski), Jesenice;

žgal kup slame ob slamoreznici. Ogenj se je hitro razširil in zajel v pol ure vse poslopje. Na kraj požara so najprej prihitali gasilci iz Celja, kmalu za njimi pa tudi gasilci iz Gaberja in iz Laškega.

* **Tihotapska žaloigra na meji.** V obmejnem Holmču pri Sv. Danijelu v Mežiški dolini se je odigrala tihotapska žaloigra, ki je terjala življenje mladega tihotapca. Tihotapska strast je gnala 27letnega jeklarniškega delavca Logarja iz Guštanja čez mejo. Službujoči graničar ga je zalotil in ga pozval naj se ustavi. Ker se tihotapec ni ustavil, je graničar uporabil orožje. Ustrelil je Logarja v nogo. Tudi to še ni zaleglo. Ranjenec je tekel dalje. Spet je počil strel, ki ga je zadel v hrbet. Mladi delavec se je mrtev zgrudil.

* **Drzen vlom sredi noči.** Nedavno noč so neznan tatovi vdrl v pisarno lastnika usnjarne g. Knafliča v Šmartnem pri Litiji, navrtali železno blagajno in odnesli 8000 din. Oblastva imajo na sumu dve osebi, ki bi prišli v poštev pri vlovu.

* **Na meji ustreljen.** Bivši tovarniški delavec Volentar Anton je rad zahajal čez mejo po svojih skrivnih potih. Pri tem se ni nikdar zmenil za svarilne klice obmejnih stražarjev. Nedavno pa je bil ustreljen. Mrtevca so prepeljali v mrtvašnico na Prevalje.

* **Tihotapca so prijeli.** Na cesti iz Limbuša proti Mariboru so zasačili orožniki skupino tihotapev, ko so nosili sumljive nahrbtnike. Zajeli so glavnega med njimi, nekega Franca Krajška, pri katerem so našli v skrbno skriti vreči 8 kg saharina, vrednega okoli 5.000 din.

* **Kazen za roparski napad.** Pred sodnik malega kazenskega senata v Ljubljani je bila te dni petorica obtožencev, ki so lani dobršen čas povzročali precejšnjo škodo tuji imovini na pobudo in s pomočjo svojih že nekoč kaznovanih svetovalcev. Glavni predmet razprave proti obtožencem, 26-letnemu delavcu Feliks Miru iz Slatine Radencev, 25-letnemu mizarškemu pomočniku Josipu Nahtigalu, starejšemu maloletniku delavcu Stanku P. iz Gorij pri Bledu, prav tako maloletnemu Miroslavu P., trgovskemu potniku iz Ljubljane in ženi prvega obtoženca delavki Barbari je bil roparski napad, ki sta ga Mir in Nahtigal lani oktobra izvedla na lastnico papirnice na Sv. Petra cesti v Ljubljani Marijo Majcnovo. Napad pa se je ponesrečil, ker je napadena gospa precej odločno nastopila. Njuna maloletna tovariša pa sta bila obtožena, da sta kradla papir ge. Majcnovi. Pri tej je bil namreč nekaj časa

v službi kot dostavljalet in inkasant tretji obtoženec Stanko P., ki se je dal od Feliksa Mira in Miroslava P. prepovoriti, da je svoji delodajalki iz skladišča, do katerega je imel ključ, odnašal velike količine njene papirne zaloge. Z Mirom sta samo v lanskem septembru odnesla iz skladišča in prodala okrog 70 kg papirnatih vrečic, tri bale tiskovnega in eno balo krušnega papirja. Še prej pa je Stanko P., na Miroslavovo prigovarjanje nekako od februarja pa do avgusta lani izvozil iz skladišča papirja za skupno vrednost okrog 19.000 din. Zadnja obtoženka Barbara pa je bila obtožena, da je pomagala zapravljati tisti denar, ki so ga drugi obtoženci izkúpili od ukradenih reči. Obsojeni so bili: Feliks Mir zaradi poskušenege roparskega napada in zaradi nakupovanja ukradenih reči na 20 mesecev robije, 60 din denarne kazni in na dvoletno izgubo častnih državljskih pravic, Josip Nahtigal za udeležbo pri roparskem napadu na eno leto strogega zopora in na enoletno izgubo častnih državljskih pravic, Stanko P. zaradi tatvin na škodo svoje delodajalke na eno leto strogega zopora, Miroslav P. zaradi tatvin, nagovarjanja k tatvini in zaradi nakupovanja ukradenih reči na štiri mesece strogega zopora ter na 600 din denarne kazni ali nadaljnih 10 dni zopora, Barbara Mirova pa na en mesec in 15 dni strogega zopora.

* **Sprejem mladeničev v inženjersko podoficirsko šolo v Šabcu,** konjeniško v Zemu, artilerijsko v Čupriji in avtomobilsko podoficirsko šolo v Beogradu starost od 18 do 21 let. Rok za prijavo je kratek. Vsa zadevna pojasnila dobite ustno ali pismeno: Koncesionirana pisarna Per Fran, kapetan v p., Ljubljana, Maistrova 14. Za pismen odgovor priložite znamke ali kolek za 10 din.

* **Sprejem mladeničev v inženjersko podoficirsko šolo v starosti od 18 do 21 let in vojaško podkovsko v starosti od 17 do 21 let.** Rok za prijavo je do 15. marca letos. Vsa zadevna pojasnila dobite ustno ali pismeno v koncesionirani pisarni Franca Pera, kapetana v p., Ljubljana, Maistrova 14. Za pismeni odgovor priložite kolek ali znamko za 10 dinarjev.

PREZGODAJ

Stražnik pride v trenutku, ko se vlomilec plazi s svojim plenom skozi okno. »He vi, zdi se mi, da prihajam baš prav!«

»Ne gospod stražnik, malo prezgodaj,« odvrne hladnokrvno vlomilec.

Popotnikova torba

Haloze dobijo premalo moke

Sv. Barbara v Halozah, marca.

Ker Haloze ne pridelujejo skoro nič žita, je primanjkanje moke pri nas še občutnejše. Ljudje se vsak dan zbirajo pred trgovinami in občinskimi uradi ter zahtevajo moko. Ustanovljeni so v posameznih občinah prehranjevalni uradi, toda na karte ne dobe predpisane količine moke.

V teh hudih časih bi bilo pričakovati, da se malo pohiti z delom in vzpostavi red, zlasti v obmejnih krajih.

Ljudje so sicer zadovoljni, da nam je prihranjeno vojno gorje, ki ga bodo vojskujoče se države čedalje huje občutile, nekateri pa se le ne zavedajo te dobrote in zato podlegajo tuji propagandi. Res je, da so to le nevedni ljudje, vendar je kljub temu dolžnost oblastev, da poskrbe v obmejnih krajih za zadostno količino živil.

Iz Prekmurja

Povodenj v Prekmurju. Zaradi večdnevnega deževja so prekmurški potoki močno narasli in mnogokje prestopili bregove. Najhuje je narasla rečica Ledava in preplavila razsežno ozemlje. Najobčutnejše so bili prizadevi polanski, černelavski in soboški okoliš. V Polani je Ledava preplavila cesto, ki drži v vas, v Černelavcih pa je segla preko pašnikov skoraj do glavne ceste, ki drži iz Murske Sobotice proti državni meji. V Murski Soboti sami je Ledava preplavila veliki park in del sveta ob Šiftarjevem mlinu. Ker je preplavljanje prekmurških voda izredno pogosto, je nujno, da bi se želja prekmurskega ljudstva po hitri in dobri regulaciji Ledave in pritokov že vendar izpolnila.

Narodno gledališče iz Maribora je gostovalo v Murski Soboti. Nedavno se je narodno gledališče iz Maribora predstavilo murskosoboškemu občinstvu v Benedettijevo burko »Dva ducata rdečih rož«. Obisk je bil polnoštevilen, samo murskosoboške veljake smo

bo moral še ostati tu in se pehati za tujca, in le malokdo si ni želel, da bi čimprej odpotoval odtod, kjer bo zdaj nastal pekel.

Tudi z Dornikovim Janezom, ki je bil doma z Dolenjskega, prav za prav iz Bele krajine, je bilo tako. Že štiri leta je delal tu. Štiri leta ločen od svoje Zlate. Samo pisma, ki mu jih je ona zmerom pošiljala in ki je on nanje zmerom odgovarjal, so bila še vez, ki ju je družila. In potem ji je Janez nekega dne pisal, naj pride ona za njim. Da ima dobro mesto in da bi se na Francoskem vzela, ker bi on še ostal tu. To je bilo pred letom dni. Dolgo se je Zlata izgovarjala, da ne more pustiti matere, ki je sama, potem pa je nazadnje le pristala na to. Njeno pismo, ki je pomenilo pristanek, je dobil prav tisti dan, ko je v svet prišla novica, da se je na vzhodu vnela krvava vojna.

Janez je bil zdaj v škripcih. Ali naj ji pusti, da pride v te kraje, kjer je nevarnost, da bo divjala vojna? Dolgo se je boril sam s seboj, med svojo ljubeznijo, ki je hrepenela po Zlati, in med razumom, ki mu je veleval, naj počaka, da se vse razčisti. Potem je prišla zima. Pisal je svoji dragi, da ne kaže, da bi se vojna razvnela tudi na tej strani in da bi tako daleč iztegnila svoje krvave roke. Naj le pride ona, ki je že tako dolgo ni videl.

In zdaj, ko je bila najhujša nevihta pred vrati, mu je odgovorila, da bo jutri prišla in da je po velikih težavah le dobila dovoljenje za prihod.

Janez je pogledal na uro. Čez dobro uro pride vlak. Na postajo pojde, prej pa še mora skočiti domov, da bo spodobno oblečen.

Bregarjev Tone iz sosedne vasi, ki je stanoval skupaj z Janezom, je videl, da je fant

K MIRKO BRODNIK:

NOVIM ZARJAM

ROMAN IZ SEDANJH DNI

1. del

Grmenje na vzhodu

I.

Nad vso dolino je odmevalo rezko piskanje siren. Mrak je že legal na deželo. Zakrival je sivino, ki je bila z njo pokrita vsa pokrajina. V tem mraku je bilo videti vse manj otožno, manj zapuščeno, kakor pa je bilo v resnici.

Velika vrata tovarne so se začela odpirati. Trenutek nato so že jela bruhati doigle vrste delavcev. Kdor je stal na griču nad Fôret-Longom, je videl pod sabo najprej vse polno dolgih kač, ki so se redčile in razpletale, potem pa izginjale kakor mravlje. Na tisoče delavcev v potemnelih oblekah je hitelo proti svojim domovom. Tega je čakala žena, drugega starši, tretjega otroci.

Vse mogoče narodnosti so se bile zbrale v teh tovarnah. Od vseh strani neba je zaneslo sem ljudi v borbi za kruhom. Stari in mladi so bili med njimi. Le malo obrazov je bilo videti zadovoljnih in veselih. Skoraj na vsakem si lahko bral skrb, ki je kakor mračen oblak zakrivala čelo.

Bilo je v prvih pomladanskih dneh leta 1940.

Kraj Fôret-Long ni bil daleč od nemško francoske meje. Med Nemci in Francozi pa je

že nekaj mesecev divjala vojna. Sicer so bile vso jesen in vso zimo borbe samo izza utrdb, ki so na obeh straneh zagrajevale mejo, toda vse je kazalo, da se bo zdaj na pomlad začelo prav zares.

Večkrat so že tuja letala obiskala Fôret-Long in ga obmetavala z bombami. Komaj dvajset dni je šle poteklo, kar je prišel zadnji tak obisk. Posledice so se še zdaj vidle. Eno izmed kril velike tovarne je bilo precej poškodovano. In nekaj mrtvih je bilo tudi. Napad je prišel nepričakovano, ko ni nihče mislil naj. Saj so mislili zdaj vsi samo na to, kako bi v tovarni izdelali čim več blaga, ki ga je čedalje bolj primanjkovalo. Seveda najbolj podjetniki. Delavcem je ostalo nekaj strahu v kosteh in tudi na njihovih obrazih se je videl ta pritajeni strah, ki ga nič ni moglo pregnati.

Med prvimi, ki so to popoldne zapuščali tovarno, je bila tudi skupina naših ljudi, Slovencev, ki jih je skrb za kruh prignala na ta ognjenik. Bili so po večini mladi ljudje, sinovi z majhnih posestev, ki niso mogla preživljati številnih otrok, mladi ljudje, ki so mislili, kako si bodo prihranili nekaj tisočakov in z njimi potem prišli domov, da si bodo tam ustanovili nov dom. Skoraj vsak izmed njih si je že izbral doma dekle, skoraj vsak izmed njih je ob sobotah računal, kako dolgo

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Turščični pečenjak s slanino. Sedem decilitrov mleka raztepi s pol četrtim decilitrom turščične moke, dodaj sol in malo na drobno trezane in razpuščene slanine. Vlij to za zmes za prst debelo v dobro namazano kozo, speci v pečici naglo in rjavo ter povezni na krožnik.

Pečeni cmoki. Vzemi čašo mleka, čašo moka in kos sirovega masla, dobro zmešaj in kuhaj, dokler se ne loči od posode in je precej gost. Nato primešaj še tri jajca. Zajemaj z žlico cmocke in jih peci. V petih minutah je tak cmok na vroči masti pečen.

Zabja juha. Zarumeni moko na masti beodorumen, dodaj drobno zrezanega zelenega peteršilja, limonovih olupkov, malo majarona in soli. Zalij s kropom. Ko se to lepo skuha, dodaj žabje kračice in jih pusti vreti le kakih 20 minut, da ostanejo cele. Ako pa hočeš imeti obarvo, prilij manj vode.

Prepečene iz turščičnega zdroba. Skuhaj mehko dva debelejša krompirja. Ko ju olupiš, ju zelo dobro zmečkaj in daj v posodo, kjer imaš četrt litra mleka. Primešaj malo turščičnega zdroba, dodaj dve celi jajci in osoli. Če hočeš, tudi malo posladkaj. Vso zmes dobro premešaj in daj na pomazano pekačo. Kadar je že napol pečeno, deni po vrhu še malo sirovega masla. Speci zlatorumeno. Tako pripraviš zelo okusen prepečenec.

Praktični nasveti

Snov za zamašitev razpok v peči. Dobro zmešaj osem delov ilovice, en del presejanega lesnega pepela, en del kuhinjske soli, en del železnih opilkov, en del galuna in en del navadnega kleja. Vse to mešaj, da postane skoraj trdo, nato pa zamaži vse razpoke in špranje. V peči smeš zakuriti šele, ko se je to mazilo posušilo.

Krastave ali apnene noge kokoši je mogoče zdraviti na več načinov. Najpreprostejši je namazati kokošje noge s kolomazom in jih potresti s pepelom. Tako nastane na nogah nepredušen oklep, ki povzročitelje krastavosti — pršice v nekaj dneh zaduši in kraste se začno počasi luščiti. Ta način odpravljanja krast pa ima slabost v tem, da se kakošji kljujejo po nogah in pri tem pogolt-

veseli obrazi, kakor bi jim bila prinesla sonca. Vsak jo je izpraševal, kako je doma, kaj je v domovini. Ceprav so se nekateri šele nedavno priselili v te kraje, vendar so jo obšipali z vprašanji, kakor bi bila domovina že daleč za njimi, kakor bi bili že skoraj pozabili, kako je tam, kjer so jim tekla prva leta, kjer so izkusili toliko težkega življenja, pa tudi toliko lepega. Svetel žarek jim je bila, topel pozdrav.

Zlata je slutila, kaj pomeni tem ljudem, ki jih teže skrbi, njen prihod. Prijazna je bila z vsakomer, kakor bi bil njen brat. In Janez je bil vesel, ko jo je videl, kako ji žari obraz, ko pripoveduje o domu in o ljudeh, ki so bili marsikomu blizu.

Po večerji so se gostje razšli. Zlata je kar nekam pozabila svojo utrujenost in dejala Janezu, da bi si rada zvečer ogledala mesto. Seveda jo je rad vzela s seboj. Hodila sta po ulicah, ki pa so bile le slabo razsvetljene, in še čedalje manj luči je bilo povsod. Skoraj edini ljudje, ki sta jih srečevala, so bili vojaki.

Govorila sta o vsem, kar ju je še čakalo. Janez ji je povedal, kaj se obeta. Da bo vojna najbrž že prav kmalu zadivjala z vso silo in da še ne ve, ali bo sploh mogoče ostati tu. Rekel ji je, da je že mislil odpotovati kam globlje v Francijo in si tam poiskati dela, saj dobrih in izučenih delavcev povsod potrebujejo.

Tudi ona je mislila, da bo tako najbolje. Čemu bi človek tvegaj glavo, če to ni potrebno? In potem se bosta vzela, in če ne bo vojne kmalu konec, se bosta vrnila domov. Janez ji je tudi povedal, koliko si je pripravil in koliko bi še rad nabral.

nejo precej kolomaza in pepela, ki lahko povzročata motnje v prebavilih. Priporočljiveje je namazati kokošje noge z mazavim milom ter jih po 24 urah oprati v topli vodi. Nato je treba namazati noge z mešanico petroleja in sezamovega olja (en del petroleja in 10 delov sezamovega olja). Ta postopek je treba večkrat ponoviti, dokler ne postanejo noge čisto gladke. Po vseh tega je treba košnjak temeljito očistiti.

Listnica uredništva

Dol pri Hrastniku. Gotovo bi bili objavili sliko, če bi jo bili prejeli. Morda smo jo tudi prejeli, pa je bila prešlaba za kliše. Žal se po enem letu spričo obilice slik, ki jih prejmemo, ne moremo več spomeniti, kako je bilo. Uredništvo zmerom skuša ustreči dopisnikom, kolikor more in sme, zato nam je zamera nerazumljiva.

Kmetijski svetovalec

Sajenje vinske trte

Sadimo vinske trte navadno v drugi polovici marca in v aprilu. Le, če vreme nagaja, se sadijo tudi v prvi polovici maja. Zemlja v času saditve ne sme biti premokra.

Cepljenki, ki jo nameravaš vsaditi, prikrajšaj glavne korenine na kakih 10 centimetrov, stranske pa na pet centimetrov dolžine. Vrhnje (rosne) korenine čisto odreži. Poganjke obrežemo na eno zdravo oko. Če sadimo že jeseni, obrežemo poganjke šele pomladi.

Tako za saditev pripravljene trte pomočimo v mešanico iz vode, kravjeka in ilovice, da se trte prej primejo.

Saditi pa ne smeš v tesne luknje, temveč v jame, da rast ne bo ovirana. Zasajena trta mora stati čim bolj pokoncu, kar dosežeš s tem, da tik ob trti postaviš količek. Glavne in stanske korenine se enakomerno razgrnejo in se zasujejo že z godnim kompostom (okoli devet kilogramov na trto), ki se pri spodnjem delu trte pritlači nato pa se jama zasuje s prstjo. Prst se tudi mora pritlačiti. Trto moraš naravnati in paziti na cepilno mesto, ki mora baš še gledati iz zemlje. Kolikor zdaj moli trte iz zemlje, pokrij z rahlo zemljo dva centimetra visoko. Okoli trte napravi kolobarček, ki naj zadržuje deževnico, kar je važno, če je suša.

Če ti manjka komposta, vzameš enako količino hlevskega gnoja za pognojitev. Toda ta gnoj se trte, odnosno njenih korenin ne sme neposredno dotikati, ker bi to škodovalo rastlini. Korenine in podzemsko debelce zasujemo najprej z izkopano prstjo in šele nato dodamo gnoja, pritlačimo in zasujemo jama s prstjo, katero spet pritlačimo, kakor smo že gori omenili.

Na semenski krompir moramo paziti. Krompir je zelo občutljiv za vlago in toplotno.

to. Zato v kleti za semenski krompir toplina nikdar ne sme biti višja od 8 stopinj Celzija. Skrbimo tudi, da bo klet stalno suha in zračna. Semenski krompir od časa do časa preberimo in odstranimo, kar je bolnega. Skušajmo na vsak način preprečiti, da bi krompir odganjale cime, ker je tak krompir, ki zdaj odganja cime, slab za seme.

Od prezgodne setve nimamo korist. Mnogi mislijo, da bodo več pridelali, če bodo prej sejali. To pa ne drži. Zemlja se mora prej izsušiti in od pomladnega sonca ogreti, da bo seme dobro poglano in bo rastlina lepo uspevala. Če je zemlja prevlažna, seme po večini sploh ne požene, ker zgornje in postanejo plen raznih škodljivcev. Torej ne sej in ne sadi prezgodaj.

Pokončavanje mahu na travnikih. Glavni vzrok, da se mah širi, je v izčrpani, pustih zemlji. V visokih in visečih legah zlasti pogostoma rase mah zato, ker se tam redkodaj gnoji. Mah se uničuje z modro galico, ki mah docela požge. Še tako dober način pokončavanja pa mahu nikoli za stalno ne odpravi. Prvo leto ga ne bo, v drugem se pa spet pojavi. Popoln uspeh dosežemo samo z gnojenjem travnika. Da se ruša hitro obrase, je treba najprej gnojiti z dušikom. V ta namen vzamemo gnojnico ali apneni dušik. Za dopolnilno gnojilo damo mešanico superfosfata in kalija. Še boljše je Tomaževa žilindra, ki se počasi razkrajja. Priporočila se tudi nitrofoskal, ki je mešanica vseh treh glavnih gnojil. To pa samo tedaj, ako nismo že prej potrosili apnenega dušika. Pred gnojenjem se mora travnik zelo dobro prebratati in je treba odstraniti čim več mahu. Ne pozabiti apna. Tega potrebuje trava še največ. Vsako leto ga potrosite na jesen ali zgodaj pomladi.

Stopala sta oprezno dalje.

»Vidiš, doma tega ne bi bilo,« ji je rekel Janez.

»Doma tudi tebe ne bi bilo,« je odvrnila. »Rajši sem pri tebi, kakor bi bila zdaj doma.« Iz hvaležnosti za te besede ji je še bolj stisnil roko.

Nekakšna tesnoba se ga je polotila in ni si vedel razlagati, odkod in zakaj. V daljavi se je čulo bobnenje. Ali prinaša veter odmeve topov s fronte? Ali je pa vse skupaj samo plod njegove vznemirjene domišljije?

Zlata mu je pripovedovala, kako je potovala. Kako je morala čakati na mejah, kako so ji vso prtljago nekajkrat premetali. Kako je morala ostati poldrug dan v Parizu, da je dobila dovoljenje za odhod v kraj za fronto. In niti besede francoskega ni znala. K sreči je naletela na nekega Hrvata, ki je prav tako prišel od doma in je znal nekaj francoskih besed. Ta Hrvat je ostal kar v Parizu, ker je rekel, da ne mara nositi glave na trg.

»Ali je res tako nevarno tu pri vas? Hrvat je vedel toliko povedati!«

»Saj vidiš, da ni,« jo je skušal Janez potolažiti, pa o resničnosti svojih besed sam ni bil preveč trdno prepričan.

»Dobro, da moja mati ne ve, kako hudo je tu,« mu je rekla. »Drugače me ne bi bila pustila potovati. Zmerom sem skrivala časnike pred njo. Sicer pa bi jih ji bila morala jaz brati, ko sirota tako slabo vidi.«

»Se dve ulci imava do doma. Čez pet minut bova tam,« je povedal Janez. »Jaz pa stanujem petdeset korakov stran.«

»Bova pa blizu skupaj,« je odvrnila in se mu nasmehnila.

»Zelo si moral skopariti, da ti je toliko ostalo,« mu je smehljaje se rekla, a obraz ji je žarel. Torej sta še bliže svojemu skupnemu cilju, kakor pa si je ona prej mislila.

»Vedel sem, za kaj delam,« je tiho odvrnil. »Veš, lepo je tu... toda zdaj, ko si ti prišla, me je začelo spet vleči v domovino. Prej je nisem tako zelo pogrešal.«

Stopala sta po ulicah. Od devete ure dalje je bila odrejena popolna zatemnitev in zato sta morala pohiteti, da bosta prišla domov še pred tem trenutkom.

Noč je bila jasna in tiha. Od nekod je silil na ulice soj mesečine. Stopala sta roko v roki in molčala.

»Zlata, še nekaj dni in za zmerom boš moja...«

»Ali nisem že zdaj?« je zašepetala in obstala.

Stala sta tako na cesti. V soju mesečine je Janez videl njen obraz, ki se mu je nasmehoval, videl je njene oči, ki so ga gledale tako globoko, tako vdano. Tiho jo je prijel okoli pasu in jo privil k sebi.

V tem je na bližnjem zvoniku ura odbila deveto. Kakor na ukaz so ugasnile redko posejane svetilke in znašla bi se bila v globoki temi, če ne bi bilo mesečine. Vse je bilo mrtvaško tiho, le kakšen zapoznel korak se je kje čul. Ob robu pločnikov so stala drobne svetilke s sinjim steklom, ki so dajale komaj toliko svetlobe, da se človek ni zaletel v kakšen zid.

»Nisva več daleč,« je šepnil Janez Zlati.

»Ali se mar bojiš teme?«

»Ne, Janez, saj si ti pri meni,« mu je tiho odgovorila.

Vendar je čutil, kako njena roka drhti.

Kaj pravijo Angleži o svojih pomorskih izgubah

Angleška admiraliteta je objavila nekaj novih podatkov o dosedanji pomorski vojni. Predvsem pobija admiraliteta v svojem poročilu nemška in italijanska službena poročila o angleških izgubah v dozdajšnjih 18 mesecih vojne.

Tako navaja admiraliteta, da so imeli Angleži ob nastanku vojne samo 15 oklopnih in linijskih ladij, medtem ko Nemci in Italijani trdijo, da so doslej potopili že 34 takih angleških ladij. Angleži so ob nastanku vojne nadalje razpolagali s sedmimi matičnimi ladjami za letala, sovražnik pa trdi, da jih je potopil 13. Nemci in Italijani navajajo tudi, da so potopili 40 križark in 13 podmornic več, kakor jih je ob nastanku vojne štela angleška vojna mornarica.

Glede izgub angleškega trgovskega brodogojstva navaja admiraliteta, da so sovražni podatki pretirani za 100 odstotkov. Poročilo admiralitete pripominja, da so bila slična pretiravanja ugotovljena tudi v svetovni vojni. Tako so na primer Nemci v aprilu leta 1917. navedli za 24,7 odstotka več angleških ladijskih

izgub, kakor so dejansko znašale, v septembru leta 1918. pa za 135,6 odstotka večje izgube od dejanskih.

Glede izgub nemškega in italijanskega trgovskega brodogojstva navaja admiraliteta, da so doslej Nemci in Italijani izgubili skupno 401 trgovinsko ladjo, katere je povečini potopila angleška mornarica ali pa lastne posadke. Te ladje so štete skupno nekaj nad dva milijona ton.

Neutralske ladje, ki so plule pod sovražnim nadzorstvom in so bile potem potopljene ali od Angležev zaplenjene, predstavljajo 61.000 ton. Število teh ladij je 34. Angleži so doslej zaplenili 54 sovražnih ladij z 281.000 tonami. Te ladje so zdaj že v službi angleške trgovinske mornarice. Angleški uradni podatki niti ne upoštevajo izgub, ki jih je utrpelo sovražno brodogojstvo radi min, katere sta položila angleška vojna mornarica in letalstvo.

Dalje navaja admiraliteta, da je v nevtralnih lukah zaprti trenutno 69 nemških trgovinskih ladij s skupno 350.000 tonami in 110 italijanskih ladij s skupno 645.000 tonami.

Drevesa, katerih sok in hlap sta nevarna človeku

Obale srednjeameriške celine in zapadnoindijskih otokov so po večini obrobene s pasom mangrovnikov, to je dreves, ki se odlikujejo s tem, da se dvigajo njihove korenine v lokih nad zemljo in vodo ter da stoje drevesa na njih kakor na podstavkih. Za pasom mangrovnikov se širijo gozdovi, kjer rasto manganilova drevesa, o katerih domačini trdijo, da prinašajo nesrečo. Prej so mislili, da gre tu za praznoverje, zdaj je pa ugotovljeno, da imajo ta drevesa res čudne lastnosti.

Pod vročim solncem izločajo ta drevesa iz svojih listov toliko hlapov, da začno človeka v bližini peči oči, ki se mu tudi pozneje vnamejo, tako da lahko celo oslepi.

Zdravju nevaren je tudi sok iz teh dreves, ki je že večkrat povzročil smrtne bolezni. Če hočejo manganilov gozd izsekati, morajo biti zelo previdni, ako ga zažgo, se je treba varovati dima, kadečega se iz njega, ker je v tem dimu zlasti mnogo nevarnih hlapov.

Žena starogrškega modrijana Sokrata ni bila prepirljivka

Ksantipa je bilo ime ženi grškega modrijana Sokrata (v petem stoletju pred Kristusom). Razni starodavni pisatelji nam jo slikajo kot prepirljivo ženo, ki je ubogemu Sokratu grenila življenje. Zlasti rimski pisatelj Gelij piše tako o njej; mnenje tega moža se je potem razširilo v svet Gelijske nelepe zasluga je, da še danes ljudje mislijo, da je bila Ksantipa takšna žena, kakršna ne sme biti. Zato še danes marsikateri mož reče svoji sitni ženi Ksantipa.

Pa poglejmo, kaj je resnica glede te žene. Predvsem vemo, da so bile žene starih Grkov navezane samo na gospodinjstvo. Mož se je izživljal predvsem v javnosti, medtem ko je bila žena privezana na dom in jo je mož zanemarjal. Zanimivo je, da Sokratov učencec slavni modrijan Platon nikjer v svojih spisih ne pripoveduje ničesar slabega o Ksantipi. Ko je bil Sokrates v ječi in čakal na smrtno kazen, na katero so ga obsodili po krivem, ker tedanjemu svetu niso prijali njegovi visoki npravnostni nauki, nam Platon slika ganljiv prizor: »Ksantipa je sedela z

otrokom zraven svojega moža, se jokala in vzdihovala. Sokrat pa je pozval svojega prijatelja Kritona, naj odvede Ksantipo domov, ker ni mogel prenašati žalosti svoje ljubeče žene.

Imamo pa tudi pričevanje Sokrata samega o tem, kakšna je prav za prav bila njegova žena. Sam je priznaval njeno dobro srce, ko je govoril svojemu sinu: »Če ne moreš prenašati tako mater, potem ne moreš prenašati niti srečo samo.

Prav za prav je bila Ksantipa ubožica v zakonu. Kako naj bi bila vesela svojega moža, ki je bil čudak, ki ni nosil niti čevljev in je imel pozimi in poleti na sebi zmerom isti plašč in ničesar drugega. Medtem ko so njegovi tovariši prejeli plačo za svoje poučevanje, je bil Sokrat zmerom brez denarja. Grški komik Aristofan se je javno posmehoval Sokratu, češ da si iz same skoposti ne da striti lase in se ne koplje.

Kljub vsemu temu je prišla Ksantipa v zgodovino kot prepirljiva in sitna žena.

× Nikola Tesla je izpopolnil svoj izum smrtnih žarkov. Jugoslovanski rojak Nikola Tesla je izpopolnil svoj izum tako imenovanih »smrtnih žarkov«. Pravi, da z njimi lahko ustavi delovanje letal na daljavo 400 km. Stroški za potrebne priprave bi znašali dva milijona dolarjev. Stroji bi lahko bili izdelani v nekaj mesecih. Po tem času bi bila Amerika docela zavarovana pred vsakim tujim napadom. Tesla je iznajdbo ponudil v nakup vladi Zedinjenih držav, piše »New-york Times«.

× Vsa industrija v Angliji dela samo za vojno. Anglija in Zedinjene države so v zadnjem času preusmerile svojo proizvodnjo. Po-

sebnost v Angliji je vlada izdala odločne ukrepe, da bo industrija zanaprej izdelovala samo orožje in municijo. S posebnim zakonom je bilo skrženo izdelovanje predmetov, ki so potrebni za vsakdanje življenje, na najmanjšo mero.

× Moskovski radio je večkrat ponovil rusko uradno izjavo glede prihoda nemške vojske v Bolgarijo. Več večerov zaporedno je moskovski radio objavil v bolgarščini besedilo uradne izjave o stališču ruske vlade glede prihoda nemške vojske v Bolgarijo. Kakor smo že poročali, naglašata ruska uradna izjava, da prihod nemške vojske v Bolgarijo ne pomeni okrepitev miru na Balkanu,

temveč samo razširjenje vojne na Bolgarijo.

× Letalske bombe, ki zanesljivo zadevajo. Zedinjene države so v tehniki druge države že močno prekosile. Tako so jih prekosile tudi s svojimi bombami. Neko podjetje v New Yorku je zdaj dobilo patent za izdelovanje takih bomb, ki se na tako daleč gotovo zadenejo. Skrivnost tega patenta kajpada nihče ne izda. Na teh bombah je namreč naprava, ki omogoča, da bombe zmeraj dosežejo svoj smoter. Seveda je taka naprava silno draga.

× Star fašistovski borec je padel v Albaniji. Italijanska agencija Stefani poroča, da je na albanskem bojišču padel na čelu svoje čete stari fašistični borec Fragonaro, glavni organizator italijanskega kmetijstva po fašistovskih načelih in član vodstva fašistične stranke.

× Šola nevtralnosti spada v Jugoslavijo. Švicarski list »Basler Nachrichten« poudarja, da je Jugoslavija res nevtralna in pravi celo tole: »Če bi prišlo kdaj na vrsto vprašanje o ustanovitvi visoke šole za nevtralnost, potem je brezpogojno treba to šolo ustanoviti v Jugoslaviji.«

× Klanje goveje živine v Rumuniji prepovedano. Rumunska vlada je prepovedala vsako klanje goveje živine. Ta ukrep je bil izdan zaradi silnega nazadovanja goveje živine, ki so je v zadnjem letu toliko poklali, da so cele pokrajine ostale brez goved. Mesarji bodo smeli v bodoče prodajati le svinjsko, ovčje, kozje in konjsko meso.

× Smrtna obsodba 18 holandskih zarotnikov. Po vesti nemškega poročevalskega urada je nemško vojaško sodišče v Haagu končalo razpravo proti 43 holandskim državljanom, ki so bili voditelji skrivnega zarotniškega združenja. Obtoženci pripadajo različnim strankam in poklicem. Obtožnica jim je očitala vohunstvo, zahrbtno vojskovanje in pripravljanje umorov nemških vojakov s strupenimi kislinami. Smoter tega skrivnostnega združenja je bil, da se z vsemi sredstva ovira življenje nemške zasedbene sile v Holandiji. Skrivno združenje je imelo razstrelivo in orožje. Njegovi člani so bili oblečeni po vojaško. Obsojeno je bilo 18 obtožencev na smrt, šest je bilo oproščenih, ostali pa so bili obsojeni na zaporno kazen.

× Gibraltar je zdaj otok. Dela pri prekopu, ki loči angleško trdnjavo Gibraltar od kopnega, so končana. Prekop je globok polsedmi meter. Cezenj drži most, po katerem se bo vršil promet med Gibraltarjem in Španijo. Dogradili so tudi napravo, s katero je ob vsakem času mogoče spustiti vodo v prekop. Tako je Gibraltar postal otok.

× Potopljena italijanska podmornica. Angleška admiraliteta javlja: Dne 6. marca je italijanska podmornica »Amfitrite« poskusila napasti neki angleški konvoj v Egejskem morju. Spremljajoče angleške vojne ladje so podmornico takoj potopile.

× Nemci zavračajo vesti o aretacijah čeških profesorjev. Nemška oblastva na Češkem uradno zavračajo, kakor javlja nemški poročevalski urad, vse govorice, da so zadnje čase tam prišli 540 profesorjev in učiteljev ter zaprli v Pragi 29 gimnazij. Pouk v čeških šolah ni bil prav nič omejen.

× Potopitev italijanske križarke. Angleška admiraliteta javlja, da je italijansko križarko razreda Condottiere neka angleška podmornica torpedirala in potopila.

× Po pet tankov na dan za Anglijo. Zastopnik Chryslerjevih tvornic v Ameriki je izjavil, da bo podjetje od 1. junija dalje izdelalo vsak dan po pet tankov s po 35 tonami za angleško vojsko.

× V Bolgariji zapirajo komunistične prvake. Moskovski radio je poročal, da je bilo po prihodu nemške vojske zaprtih čez 100 bolgarskih komunističnih prvakov, med njimi vsi glavni voditelji.

× Potopitev norveškega parnika, ki je bil v nemški službi. Angleško pomorsko poveljstvo poroča, da je podmornica »Sealion« ob norveškem obrežju potopila norveški parnik, ki je vozil vojne potrebščine za Nemce. Ko je podmornica dala ladji znamenje, naj se moštvo umakne v rešilne čolne, je poveljnik odgovoril: »Hvala lepa!« in storil po zapovedi. Parnik so nato s topovskimi strelji potopili.

Iz naših delavskih krajev

Sv. Pavel pri Preboldu

Jubilejna letna skupščina delavskega podpornega društva v Št. Pavlu pri Preboldu.

Preteklo nedeljo se je vršila v Zadrudnem domu 20. jubilejna letna skupščina Delavskega podpornega društva, ki jo je vodil predsednik g. Skok Franc. V svojem poročilu je tov. predsednik omenil delovanje društva v preteklem poslovnem letu, dočim je tajnik g. Derča Franjo podal dajše poročilo, iz katerega posnemamo:

Društvo proslavlja letos 20 letnico svojega obstoja in bo naloga sedaj izvoljene uprave, da ta jubilej dostojno proslavi v današnjih sicer težkih časih. Slučaj je nanese, da mora društvo proslavljati svoj jubilej v sličnih okoliščinah, ki so pobile vzrok za ustanovitve društva. Ob vstopu Italije v vojno je moralo mnogo naših primorskih rojakov — tekstilnih delavcev — zapustiti delo v tovarni Ronchi ter so bili nato zaposleni v tkalnici v Št. Pavlu, ki je pripadala istemu delniškemu društvu. Za prehrano teh delavcev je tedanji ravnatelj Švicar osnoval tovarniško menzo, katera je obstojala do leta 1921, ko so se pričele prehranjevalne prilike normalizirati. Ker tedanja kantina ni imela koncesije, je morala biti na intervencijo oblasti opuščena. Želja delavstva pa je bila, da se ta institucija obdrži tudi naprej in nekaj idealistov, ki jih je bilo pa takrat znatno več kot danes, posebno pa sedanji obratovodja Zaveljčina, so s pomočjo celjskega delavskega podpornega društva vložili pravila podpornega društva, ki jih je Pokrajinska uprava za Slovenijo tudi avgusta meseca 1921 potrdila. Po prizadevanju prvega predsednika tov. Zaveljčina je društvo takoj dobilo gostilniško koncesijo ter je posebno v času največje draginje s samostojnim klankom živine za svoje članstvo znižalo cene mesa za eno tretjino.

Društvene prostore je dalo podjetje zastoj na razpolago. Kljub pičlim dohodkom, saj je društvena članarina znašala letno prvotno komaj 2 kroni in znaša danes 5 din, je društvo v teh 20 letih opravilo ogromno delo. V 20 letih je društvo izplačalo nad 20.000 din na podporah različnim delavcem ter z 2/3 deležem pripomoglo k postavitvi Zadrudnega doma, kjer imata svoje prostore skupno s sokolskim društvom. Do postavitve lastnega doma pa je moralo priti, ker je tovarna dotdanje prostore odpovedala in tako praznuje društvo svoj 20 letni jubilej v lastnih prostorih, kjer ima tudi svojo gostilno.

Tudi na kulturno-prosvetnem polju se je društvo mnogo udejevalo. Na dramatičnem polju je oralo ledino v Št. Pavlu in občudovanja je bil vreden idealizem takratnih diletantov, ki niso štedili s trudom ter prirejali igre v pretesnem salonu Vedenikove gostilne, odkoder so se preselili v Piklovo dvorano, kjer jim je dala oder na razpolago takratna predsednica podružnice CMD pokojna ga. dr. Tajnšekova, ki je bila prava mati vseh naprednih šentpavelskih društev. Tudi za prostor današnjega doma je pokojna ga. dr. Tajnšekova skupno z gđ. Nado Cvenkel doprinesla svoj obol, brez katerega bi ponosna stavba Zadrudnega doma še danes ne stala. Pozneje se je udejevanje v dramatikki izključno prepustilo tukajšnjemu Sokolu.

Iz blagajniškega poročila dolgoletnega blagajnika tov. Habjana Franca se vidi, da društvo kljub slabim časom stoji danes finančno razmeroma krepko. To je pa samo zaradi tega, ker odbora dela in vodi brezplačno vsa dela, ki jih zahteva gostilniški obrat ter od časa do časa priredi tudi koncerte. Za poživitev dela na kulturnem polju je bil ob 20 letnici osnovan moški pevski zbor pod vodstvom učitelja g. Mikuša in predsedstvom agilnega pevca in društvenega podpredsednika g. Cizeja Martina. Zbor šteje 28 članov ter se bo predvidoma še povečal. Nabavil pa se bo tudi klavir za vaje.

Po poročilu nadzornega odbora je bila dana vsemu odboru soglasno razrešnica in pri volitvah je bil z majhnimi izpremembami izvoljen dosedanji odbor s predsednikom g. Skokom in tajnikom, osrednjo gibalno silo vsega društvenega delovanja, g. Derčom na čelu.

Pri slučajnostih so bili iznešeni razni predlogi in nasveti notranjega društvenega značaja, ki so dokazali živo zanimanje za društvo.

Ob 20 letnici želimo tudi mi društvu mnogo uspehov in dosego še mnogih višjih jubilejev.

Ljubljana

Preiskave o kršitvah obstoječe socialne zakonodaje. Dosedanji postopek povzročja med delavstvom mnogokrat razburjenje in celo kritiko oblasti. Omenimo naj nekatere glavne pomanjkljivosti dosedanjega načina preiskave.

Od dneva prijave pretečejo tudi meseci, predno se uvede preiskava. Delavci, ki so potom delavskih organizacij vložili prijave, upravičeno smatrajo, da se postopek zavlačuje. Kakor obravnava oblast vse ostale prestopke nujno, bi bilo odrediti tudi za prestopke socialne zakonodaje, da se izvrši preiskava oziroma uvede postopek najkasneje v 14 dneh po vložitvi prijave.

Preiskava se izvrši mnogokrat površno in večkrat celo po organu, ki nima pojma o obstoječi socialni zakonodaji. Ob takih prilikah se pripeti, da dobi delodajalec celo prijavo na vpogled, kar ima za posledico odpoved delavca, ki se je zavzel za to, da se mora v njegovem podjetju izvajati zakon. Ako sledi obisku organa še odpoved službe delavcu, je razumljivo, da nastane med delavstvom čudno razpoloženje napram delodajalcu in tudi napram javnosti.

Oblasti zahtevajo v slučaju prijav včasih nemogoče in tudi nepotrebne podatke. Neko upravno oblastvo prve stopnje je zahtevalo celo rojstne podatke za posamezne delavce, namesto da bi organ upravne oblasti prve stopnje odšel na dotično podjetje in na podlagi mezdnih pol ter zaslivanja delavstva ugotovil kršitve.

Tudi Delavska zbornica naj se v svrhu odprave teh nedostatkov pritegne k sodelovanju z zastopnikom oblasti prve in druge stopnje, banska uprava pa naj izda Inspekciji dela kakor tudi podrejenim upravnim oblastem točna navodila, kako naj postopajo pri preiskavah o kršitvah obstoječe socialne zakonodaje.

Jesenice

Podružnica NSZ prireja računski in knjigovodski tečaj, ki se vrši redno vsak torek ob 7. uri zv. v članski sobi. Vanj se lahko še naknadno prijavijo člani, ki imajo interes in veselje do izobrazbe v tečaju.

Vsi tečaji imajo gotovo vzgojni in praktični pomen. V tako številnem delavstvu je prav gotovo mnogo tovarišev, ki v svojih šolskih letih niso imeli prilike do večje izobrazbe. Zlasti pa je delavcu tudi v pomoč tako prirejanje za delo samo v podjetju. Tudi KID prireja za nekatere poklice, n. pr. za varilce, žerjavovodje itd. tečaje, katerih pouk pa je na višji stopnji in starejši delavci, katerim ni bilo mogoče obiskovati večrazrednih ljudskih ali meščanskih šol, težko sledijo predavanju; zato bodo naši tečaji gotovo prav dobrodošli našemu delavstvu, posebno takim, ki niti svoje plačilne mezde ne znajo izračunati.

Tovariši, obiskujte tečaj, ki je v korist in v napredek vsakega delavca.

Trbovlje

Po krajšem presledku je naša podružnica zopet začela z agilnim delovanjem. V organizacijo je pristopilo veliko novega članstva, ki se bo zbralo v nedeljo, dne 16. t. m. na občni zbor. Udeležba je važna radi tega, ker bomo ob tej priliki razpravljali o strokov-

Naši hrabri vojski in mladini

V nedeljo popoldne smo imeli v ljubljanskem opernem gledališču vojaški koncert, pri katerem je sodelovala naša vrla vojska. Prireditve so prenašale vse naše radijske postaje. Bil je to prvi vojaški koncert in je prav odlično uspel. Prirejen je bil v spomin 25letnice ustanovitve prve naše dobrovoljske divizije v Dobrudži. Na prireditvi sta imela divizijski poveljniki general g. Ljubomir Stefanović in ban g. dr. Marko Natlačen lepa govora. G. general je v svojih izjavah njih naslovil posebno topel poziv na mladino. Dejal je med drugim:

»Ob tej priliki izražam svojo toplo željo, da bi bil ta koncert, namenjen vojski, hkratu namenjen tudi vsej naši mladini. Brez rodoljubne in jugoslovensko misleče mladine bi živela naša vojska samo od svoje preteklosti. Z mladino pa ji je dana čvrsta opora za bodočnost. Upravičeno verujemo, da bo naša mladina tudi danes našla v sebi dovolj pobude za svoje visoke dolžnosti kakor vselej v časih preizkušnje našega naroda. Izpolnila bo svoje naloge tako, kakor to pričakuje od nje domovina, katere polnopravni član je. Zato današnji koncert ni namenjen in posvečen samo naši vojski, temveč tudi celotni mladini naše domovine, v katero upiramo danes svoje oči in na kateri slone vse naše nade za boljšo bodočnost Jugoslavije. Vsak jugoslovenski omladinec mora biti globoko prepričan, da se samo v svobodni Jugoslaviji lahko Jugoslovani svobodno razvijajo, svobodno žive in umirajo.«

Svoj govor mladini je zaključil general Stefanović z nesmrtnimi besedami našega velikega Prešerna: Manj strašna noč je v črne zemlje krili, kot so pod svetlim solncem sužnji dnovi.«

Nemci grajajo svo e rojake

Glavno glasilo nemške narodne skupine v naši državi »Deutsches Volksblatt« obsoja tiste nemške rojake, ki so bili do nedavnega nadvse pohlevni in niso imeli poguma izpričati svojo nemško narodnost, zdaj pa so postali čez noč ognjeviti nemški nacionalisti, mnogo bolj, kakor se to od koga terjaja. Lisi nato nadaljuje:

»Ti ljudje danes ne morejo dovolj glasno kričati v svet, da so Nemci in pripadniki nemške narodne skupnosti. Med njimi so možje, ki sede po gostilnah in rišejo karte bodoče Evrope in sveta. Ne manjka med njimi tudi prerokov, ki napovedujejo razne daljnosežne odločitve. Zopet drugi javnosti docela svojevoljno tolmačijo ukrepe vodstva nemške narodne manjšine v Jugoslaviji. Tako predstavljajo nekateri ukrepi vodstva za uvedbo sportne vzgoje nemške mladine v Jugoslaviji kot sestavljanje »zaščitnih in napadalnih oddelkov«. Početje teh ljudi je za nemško narodno skupnost v Jugoslaviji prav tako škodljivo danes, kakor je bilo pred meseci, ko so se mnogi izmed njih še sramovali svojega nemškega rodu. Svoje dni so predstavljali sramoto za nemško narodno skupnost, danes pa predstavljajo nevarnost zanjo. Njim je pripisati, da se pojavlja nezaupanje tam, kjer bi moralo vladati polno zaupanje. Morda žele ti ljudje s takim obnašanjem popraviti svoje nekdanje strahopetstvo? Pozabljajo pa, da s tem kršijo prvi zakon nemške narodne skupnosti v tej državi, ki se glasi: disciplina.«

OBE STA SE ZMOTILI

Mati gleda Jerico, kako meče sladkor košček za koščkom v svojo kavo in jo pokara: »Veš kaj, Jerica, mislim, da sta dva koščka čisto dovolj!«

»Jaz sem tudi mislila, mamica, da je dovolj, a sem se prepričala, da ni«, se odreže Jerica.

nem rudarskem svetu NSZ. Vse članstvo bo prejelo še pravočasno pismena vabila, iz katerih bo razviden kraj in čas občnega zbora. Odbor.

RADIO

Ljubljana

od 16. do 23. marca

Nedelja, 16. marca. 8.00: Jutrnji pozdrav. — 8.15: Instrumentalni dueti. Klavir in harmonij. — 9.00: Napovedi, poročila. — 9.20: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. — 9.50: Verski govor (dr. Gvido Rant). — 10.05: V razvedrilo (plošče). — 11.00: Nedeljski koncert. Sodelovali bodo: P. Stojković (violončelo), profesor Marjan Lipovšek (klavirska spremljava) in radijski orkester. — 12.30: Objave, poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Otroški zbor »Zvonček«. — 13.50: Kar želite, to dobite (plošče po željah). — 17.00: Kmetijska ura: Vinarstvo in prehrana prebivalstva (Konrad Pečovnik). — 17.30: Domač koncert. Sodelovali bodo zbor policijske straže in radijski orkester. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Ura slovenske pesmi in besede: Pevsko društvo »Sava«. Svoje pesmi bo bral Mile Klopčič. — 20.30: Mojstri violine (plošče). — 21.15: Pesmi in popevke bo pela Tea Laboševa, članica gledališča v Ljubljani (pri klavirju profesor Marjan Lipovšek). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Prenos lahke glasbe iz bara v nebotičniku.

Ponedeljek, 17. marca. 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12.00: Citrači igrajo (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14.00: Poročila. — 17.30: Sramel »Ljubljana«. — 18.10: Duševno zdravstvo (dr. Anton Breclj). — 18.30: Plošče. — 18.40: Sestav in gibanje prebivalstva Slovenije (dr. Svetozar Ilesič). — 19: Napovedi, poročila, objave. — 19.25: Nac. ura: Zagreb govori. — 19.40: Plošče. — 19.50: Deset minut zabave. — 20.00: Koncert operne glasbe (Boris Popov, član ljubljanske opere in radijski orkester). — 21.30: Nekaj za ples (plošče). — 22.00: Napovedi, poročila.

Torek, 18. marca. 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12.00: Pisana šara (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14.00: Poročila, objave. — 14.15: Šolska ura: Kramljanje z mladino (Miroslav Zor). — 17.30: Radijski orkester. — 18.40: Znanost in naša obleka (prof. Adlešič). — 19.00: Napovedi, poročila, objave. — 19.25: Nacionalna ura: Slovenski živelj v preteklosti (ravnatelj Narodnega muzeja dr. Josip Mal). — 19.40: Plošče. — 19.50: Gospodinjska posvetovalnica (Helena Kelharjeva). — 20.: Koncert vojaške godbe 40. pehotnega polka triglavskega. — 21.30: Češka lahka glasba (plošče). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Zabavni spored radijskega orkestra.

Sreda, 19. marca. 9.00: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 9.15: Za boljšo voljo (plošče). — 9.45: Verski govor (dr. Ignacij Lenček). — 10.00: Prenos iz stolnice. — 11: Cimermanov kvartet. — 11.45: Pevski zbor »Gospodstvi zvon«. — 12.30: Objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Jožefom in Jožicam (radijski orkester). — 17.00: 400letno misijonsko delo (dr. Ehrlich). — 17.30: Veseli zvoki (Kmečki trio in radijski orkester). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.25: Nacionalno predavanje: Vojaška oddaja. — 19.55: Uvod v prenos. — 20.00: Prenos iz ljubljanske opere (v odmoru glasbeno predavanje Vilka Ukmarja, napovedi in poročila).

Četrtek, 20. marca. 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12.00: Operne fantazije (plošče). — 13.00: Napovedi. — 13.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Plesne pesmice bosta pela Jožek in Ježek. — 14.00: Napovedi. — 17.30: Ruske romance (pel bo Aleksander de Make, pri klavirju Kaškárov). — 18.20: Komorna glasba (plošče). — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.25 Nacionalno predavanje: Beograd govori. —

19.40: Plošče. 19.50: Deset minut zabava. — 20.00: Pesmi Šivica, Logarja in Raičiča bo pela Zlata Gjungjenčeva (pri klavirju prof. Lipovšek). — 20.45: Reproduciran koncert simfonične glasbe. — 22.00: Napovedi, poročila.

Petek, 21. marca. 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 11.00: Šolska ura: V marcu na Jadranu in na otočku Silbi (Mira Engelmanova). — 12.00: Iz domačih gajev (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Spored slovenskih skladateljev (radijski orkester). — 14.00: Napovedi. — 14.10: Tujskoprometno poročilo: Smuk v planinah. — 17.30: Narodne pesmi ob spremljavi klavirja (sestre Stritarjeve in profesor Lipovšek). — 18.10: Ženska ura: Mati in otroci (Marija Kovačeva). — 18.30: Plošče. — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). — 19.00: Napovedi, poročila, objave. — 19.25: Aktualna ura: Strokovna socialna šola (Jože Tomc). — 19.40: Plošče. — 19.50: Izseljenska poročila. — 21.00: Sonatna ura II. za violino

in klavir: Lota Paumgartnova (violina), prof. Marjan Lipovšek (klavir). — 22.00: Napovedi, poročila.

Sobota, 22. marca. 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12.00: Kar brez napovedi plošče hitijo. — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Kar brez napovedi plošče hitijo. — 14: Poročila. — 17: Otroška ura: Striček Matiček kramlja in prepeva. — 17.30: Otroški svet (plošče). — 17.50: Pregled sporeda. — 18.00: Radijski orkester. — 18.40: Vojno in kreditno gospodarstvo (dr. Josip Mihelak). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.25: Šmarsko-rogaško-kozjanski okraj (dr. Pavel Strmšek). — 19.40: Pisana šara (plošče). — 20: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: »Iz Celja v Celje« Potovanje po šmarsko-rogaško-kozjanskem okraju. Besedilo napisal dr. Pavel Strmšek. Izvajali bodo člani radijske igralske družine s sodelovanjem domačinov. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Nenaden angleški napad na Lofotsko otočje

Kakor javlja Reuter, so 6. t. m. zvečer angleške vojne ladje izkrcale v neki angleški luki 200 nemških vojakov in 10 norveških pristašev Nemčije, ki so jih Angleži ujeli pri napadu na Lofotsko otočje predzadnji terek. Hkratu pa je prispelo na teh ladjah v Anglijo 300 Norvežanov z Lofotskega otočja, ki so izrazili željo, da kot prostovoljci stopijo v svobodno norveško vojsko. Reuterjev posebni dopisnik, ki je na neki vojni ladji spremljal angleško brodogradnjo, katero je izvedel napad na Lofotsko otočje, ki je norveško ozemlje, zasedeno od Nemčije, pripoveduje o napadu nekaj podrobnosti.

Za napad je bilo izbrano posebej izurjeno moštvo angleških mornarjev in vojakov, poleg tega pa več norveških prostovoljcev, mornarjev in vodnikov. Vreme za napad je bilo kljub hudemu mrazu izredno ugodno.

Malo pred zoro so priplule angleške vojne ladje pred Lofotsko otočje. V najkrajšem času so bili angleški vojaki z vsem orožjem izkrcani na raznih točkah obale in so pod vodstvom Norvežanov takoj odhiteli, da izvrše nalogo.

Že deset minut po izkrcanju so angleški vojaki zasedli poštni in policijski urad. Nato so šli proti tvornicam ribjega olja in so jih šest uničili. Ena izmed tvornic je bila nameščena na 10.000 tonski ladji, ki je bila z vso zalogo vred potopljena.

Druga skupina angleških mornarjev je napadla tri zaloge bencina in je eno izmed njih zažgala. Prav tako so angleški vojaki uničili elektrarne na otoku. Angleži so razdejali tudi naprave za oporišča nemških vodnih letal (hidroplanov).

Ves čas napada niso Angleži naleteli skoro na nikak odpor, ker so bili Nemci na otoku povsem presenečeni zaradi nepričakovanega napada. Edino neka oborožena nemška ribiška ladja je streljala na angleške vojne ladje, pa je bila hitro potopljena. Pri tem je padel en nemški mornariški oficir s šestimi mornarji. Enega člana posadke so Angleži rešili.

Napad na Lofotsko otočje je trajal več ur, nato pa so se angleški in norveški vojaki z ujetniki vred spet vkrcali na ladje in je brodogradnjo odplulo proti Angliji. Na povratku je skušalo angleške ladje napasti neko nemško bombno letalo, ki pa ga je protiletalsko topništvo pregnalo.

Angleži poudarjajo važnost napada na to otočje. Ribje olje z Lofotskega otočja so pošiljali v Nemčijo, kjer so ga uporabljali za izdelavo glicerina. Prav zdaj se začena na Lofotskem otočju sezona za izdelovanje ribjega olja. Ob priliki napada je bilo potopljeno 11 nemških ladij s skupno 18.000 tonami.

Srbski človek bi branil vsak del Jugoslavije

Vdanosti srbskega naroda do države posveča članek beograjski »Napred«. V uvodu ugotavlja, da za srbski narod ni večje svetišče, kakor je njegova narodna država. Država je tisto geslo, s katerim morete vsak trenutek zbrati ves srbski narod. List izvaja dalje:

»Med nami so še zmeraj ljudje, ki ne morejo razumeti velike vdanosti srbskega človeka do države. Še zmeraj so med nami ljudje, ki se vprašujejo, ali bi Srbi branili s prav tako odločnostjo Slovenijo in Dalmacijo, kakor so pripravljani braniti Južno Srbijo, Mačvo ali Vojvodino. Ti ljudje naj bi se potrudili za teden dni v Srbijo med srbske kmete, ki stoje danes v službi domovine, pa bi lahko čuli na lastna ušesa, da je srbskemu kmetu prav tako sveta slovenska kakor hrvaška in srbska zemlja. V tem oziru so Srbi danes res Jugoslovani! Vzrokov za to ne iščimo v njihovi širokodušnosti ali dobrotljivosti, temveč v njihovem spoznanju, da smo močni in veliki samo, dokler nam po kro-

vom Jugoslavije. Srbi so imeli svojo malo Srbijo in so krvavo izkusili, kaj je usoda šibke države. Srbski človek hoče veliko državo Jugoslavijo in odklanja vsako misel na povratek v tesne meje male Srbije. O vsem tem so se zdaj, hvala Bogu, prepričali tudi mnogi, ki so smatrali do nedavnega Srbe samo za izkoriščevalce drugih pokrajin.«

V MLEKARNI

Gospodinja: »Pol litra poganškega mleka.«

Mlekarica: »Poganškega?«

Gospodinja: »Da, takšno, ki ni krščeno...«

ZNAL JI JE ODGOVORITI

Špela: »Če bi bila vaša žena, bi vam bila že zdavnaj nalila strupa v kavo.«

Ignac: »Če bi bili vi moja žena, bi ga tudi izpil!«

Kupuj domače blago!